

Tõe Sõnumid

7. aastakäik.

Tallinnas, 1923.

Nr. 11./12

Kõigile ruumi, kuid mitte Jesusele

Jõulud! — Kas on inimesed täna valmis Jesust vastu võtma?

Ma asetan end mõttes kaugele minewikku ja järsku leian ennast kaugele Judamaal.

On õhtuaeg. Päivilised tulewad töölt ja kaovad eneste omidesse. Päikene kaob järsku mägestiku varju ja õhtu puna ehk taewast kuna sügaw waitus igal pool aset wõtab.

Selles wäikeses linnakeses, kuhu mina armast lugejat kaasa wõtta tahan, ei ole veel päris waitjaks jäänud, sest täna oli siin iseäranis elaw päew olnud. Suurtõugu roomlased ja Juida kaupmehed, teadusmehed, käsitöölised, maarahwas ja päivilised — kõik ootafid külalisi ja tegid nende wastuwõtmiseks ettevalmistusi.

Turu platsil on tung aruldajelt suur. Jookstakse siia ja senna sest järgmisel hommikul peab igakuks õigel ajal kohal olema, et ennast rahwa lugemise otstarbeks sissekirjutada lasta.

Kõik wõdrastemajad ja erakortlid on sisse sõitnutega täidetud. Wäikesel linna ülemisel küljel lähedusesse juhtivad teed mööda läheneb linna wärawale üks abielu paar. Kõrget kaswu ja tugewa wäljanägemisega mees talutab enda järele eeskilt, kelle turjal tumedasse ülikuube riidetatud naine istub. Naise poolkaetud nägu awaldab äärmiselt wäsinud ilmet. Tema aujad näojooned ja suurtsugune wälimus tunnistafid, waatamata ta wäsimuse pääle, tema kõrgemasse sugusse kuulumist. Tema näol paistis üleloomulik läige hiilgawat. „Josep,“ ütles ta waitjelt, „ma olen wäga wäsinud; kas ei jõua meie juba warsti enda reisi eesmärgile?“

„Kannata veel, Maria, peagi jõuame senna.“ Rindlal sammul astub ta kallist kogu kandja looma eel, kes kiisast teerada mööda ta järele sammub. „Waata jälle neid suitsupilweid ja loojaminewa päikese kiirtest walgustatud müüre; see on Betlehem.“

Lõpetaks jõuawad nad linna wärawa juure. Siin läheduses elab üks Maria rikkastest sugulastest, kes pärit Daweti suguharust. Nad peatawad selle maja ees. Josep palub õemaja.

„Kui see ka ehk üks wäikene tuakene oleks,“ ütles Josep, „meie oleme kõigega rahul.“ Wana peremees raputab pead ja ütles: „Wäga kahjul õfiteks ei tunne ma teid ja siis mull on juba wäga palju teisi külalisi. Meie ülemprecster Jerusalemmast on meil külaliskes.“ Seda üteldes kadus ta ukse läwelt. Sääle, kus nii palju suurtsugu külalisi õemajal, ei wõi ju enam ruumi olla Josepile, Mariale ja maailma Õnnistegijale, kes pidi sündima.

Josepile tuleb veel meele üks siin läheduses elaw noorepõlwe sõber. Wõib olla ehk on selle majas ruumi. See ei ole küll jõukamate kodanikkude seast, aga wõib olla ehk ta leiab ühe nurgakesegi oma wanale heale sõbrale, kellega ta alati walmis oli nii rõõmu kui kurbtust jagama. „Minu wend Hebronist ja minu õde, Maria, Jerikoost, on minu juures, sellepärast kahjuks ei ole mull sinu jaoks ruumi,“ kostab sääle Josepile wastu. Josep mõistab seisukorda ja nad astuwad waitjelt edasi. „Josep, mull on külm ja wäga paha tundmus,“ sõistab Maria. Josep suutis waewalt oma tundeid warjata. Sügaw rahatus ja walu tungisid tema südamesse. „Mis pean ma tegema? Mina ei oleks seda ilalgi wõinud mõelda, et meid niisugune wastuwõtte ees ootab. Meie peame kusagile õemaja saama kui see ka meie wiimase waranduse maksaks,“ ütles Josep murelikult. Nad kõiwad veel mitmes kohas õemaja küsimas, kuid igalt poolt kostab wastu: „Meil ei ole teie jaoks ruumi.“

Ja oleks nad rikkad ja wälimiselt toredasti riidetatud olnud, siis oleks neid igal pool wastu wõetud. Lõpetaks pika otsimise järele halastas üks karjane nende pääle ja andis neile oma loomade laudas ruumi. Seda wõisid nad tänuga wastu. Oh sina pime Betlehem, ja ei tea mitte, misugune au peab full ofaks saama! Kui sina teaksid, misugust warandust see kehwa abielupaar kaugas kannab, siis oleks ja kindlasti sündame ja ukse awanud ja rahu kuningat rõõmuga wastu wõtnud! Sinu müüride wahel paistawad need walguse kiired, milledest rääkinud Mooses ja prohwetid. See tõutus mis juba Ewale anti, mida Abrahamile korrati ja mida kõige aegade Sumalamehed on ootanud, peab nüüd täideminema. Ja siiski ei ole sinul tema jaoks ruumi.

Nastad weerewad ajamerte. Kas pärastpoole asjad paremuse poole muutufid. Enda ustawa ema hoole all kaswab poisikene nooreksmeheks, ja wiimaks alustab ta enda inimlikku lihaste tuleku otstarbe awalikule teostamisele, et inimesesoo Lunastajaks olla.

Tema teeb pimedad nägema, jalutud kaima, waigistab walu sees waewolejate piina ning wabastab wange. Tema jagab mõlemini kättega õnnistust kuid siiski hoolimata neist häist tegudest, ei leia ta kusagil wastuwõtet. Matsareis küsitakse pilgates: „Eks see ole puusepa poeg?“ Samarias ei taheta talle õemajagi anda. Nebastel on augud ja lindudel on pesad; aga inimese Pojal ei ole kuhu ta oma pea wõiks panna.“

Tema jaoks ei ole ruumi Herodese juures ega Pilatuse juures; Raimas lööb teda; Hannas, kirjatundjad ja wariseerid hõiskawad, et ta lõpetaks ometi nende wõimu all on. Rahwas kirjendab: „Löö risti! Wiige teda linnast wälja!“ — Jesuse jaoks ei ole kuskil ruumi.

Sellest ajast on üle 1800 aasta mööda. Ei Herodesel ega werejanulistel wariseeridel pole korda läinud patuste Lunastajat maapäält ära kaotada. Tema elab täna weel ja enda ustawate järelkäijate isikus läib ta maad ja linnud läbi ning oisib ärakadunud Nadama poegi ja tütreid. Mulle paistab, kui näeks ma teda weel täna, kuidas ta läbi uulitsate lähleb. Tema ei ehi end mitte toredate riietega ega kallitiwidega. Tema eel ei ratsuta paju- napuhujad cunwahid. Seesamane lihtsus, ja austariust äratav mulje, mis minewikus teda ehtis, ümbritseb teda ka weel täna. Ka praegu oisib ta weel ruumi inimeselaste seas.

Tema tegevuspõld on täna kogu maailm, maailm täis wileisust ja patu.

Tema on endale ülesandeks teinud päästa ja lunastada. Tema ei lähe kellegistki mööda, waid püüab igale poole sisse pääseda. Tema armastaw süda tulsuh igauhe wastu. Ta peatab ühe suure ülitoreda palee ukse ees, mille esikülge ehk nimi: „Riigikogu hoone.“ See on siis riigijaadikute koosoleku koht, kus rahwa hääkäetäigu üle nõu peetakse. Jesus astub sisse. Teda esitatakse esimehele. See ütleb enese muidugi kristlase olewat, nagu seda praegu kõik teewad.

Omalt wabal ajal teeb ta ka missioonitööd. „Kristus ütleb esimehele: „Ma tuln paluma, et kõik inimesesoo elusse puutuwad küsimused ja toimetused saaksid ewangeliumi põhimõtte järele lahendatud? Riigijuht ehmatas ja tema nägu muutus kahwatuks. Mis küll siis sünniks, kui see tõearmastaja ja õige Jesus oma kae riigi walitsuskorra pääle paneks ja kõik ülekohtu ning pettuse awalikult teeks? Mis nõu tema annab enese armastajatele kapitalistidele? „Müü ära, mis sull on ja anna wästele.“ Mis ütles ta rahwale? Urge tehke ühelegi ülekohtu. Roguge enestele warandusi taewas, kus koi ega rooste ei rifu ja kus wargad läbi ei kaewa.“

Ta astub edasi ja peatab „alma materi,“ riigi teaduse ja kunsti keskkohta, ukse ees. Teda wõetakse wiisatuse pärast lahkesti wastu. Sääb leiab ta eest tarkuse ja teaduse järele janunewa noorsoo. Sääb wõetakse teda kindlasti awatud lätel wastu. Nad saawad tema jalge ees istuma, kui wanasti Maria seda tegi, ja saawad temalt õppima.

Kuid waata, tema lähleb ka jääst ära. Mis on juhtunud? Nad on tema eest ukse finni

pannud. Mikspärast? Mina küsin ühelt õiguseadlaselt, mikspärast Jesust sisse ei lastud, ja see wastab: „Mõtlege ometi, tema tahtis meile seadusi ettekirjutada, mida meie iialgi ei wõiks läbiwiiia. Meie uurime Rooma ja teisi seadusi ja neist on meile küll. „Õnnistage neid, kes teid ärawannuwad, tehke neile head, kes teile liiga teewad“ sellejärele on ju praegusel ajal päris wõimata elada.

Mina pööran nüüd ise Õnnistegija poole ja küsin: „Mis sugused kogemused on sull olnud teiste õpetlastega?“ „Philosophid räägivad tarkusest. Nemad unistawad Sokratesest ja Platost, Hartmannist ja Häckelilt.

Nemad tutvunewad põhjalikult Schopenhaueriga ja Nietzsega, kuid nemad waatawad põlastawalt ewangeliumi õpetuse pääle ja minu jaoks ei ole nende seas ruumi.

Urjlik teadus on ametis inimesesoo ihuliste walude waigistamisega aga nad ei tunne mitte seda termekstegetawat Wileadi salwi, mis ainsam õige hingeliste walude waigistaja on.“ „Aga waimulikkude ja usuteadlaste seas oled ja ometi lahket wastuwõtmist leidnud?“

„Ei, usuteadlastel ei ole minu jaoks aega: Nemad waidlewad ikka weel selle üle, mis sugune see õige usk wõib olla.

Nemad waatawad minu Isa sõna pääle enda armustuse prillide läbi. Nende õppimise ja õpetamise süsteemis ei ole minul vähematki ruumi jäätud. Wana seaduse prohwetikuulutus, mis minust on ettekuulutanud, tembeldatakse ebadigeteks ja Uue Seaduse seest tõmmatakse kõik need kohad maha, kus minust, kui jumaliku isikust, on kirjutatud. Nende mõiste järele ei järe ka piiblist minu jaoks ruumi.“

Meie läheme ühes koos edasi ja jääme lõpetaks ühe toreda kiriku ette seisma. Siin paistab kõige wälimuse järele otsustades, üht suurt püha peetama. Kirikufellade ja orelimängu saatel astume ka meie sisse.

Meie ees seisab inimeste meri. Altar on kõigetoredamalt ehitatud. Kulb ja purpur hiilgab ning sätendab tuhandetes wärwides heleda elektrivalguse paistel. Müüd ilmub järsku üks toredasti rietatud preester.

Jesus läheneb temale tähelepanemata ja palub waikselt sõna. „Mis üle sa tahad rääkida?“ küsib ta õnnistegijalt. „Sumal on Waim ja kes teda tahawad kummardada, need peawad teda Waimus ja tões kummardama. „Seda sama, mida ma kord Laodicea koguduse ingli läbi kuulutasin oma rahwale: „Seest et sa ütled: Ma olen rikas ja olen rikkaks saanud ja mulle pole ühtegi tarwis! Sa jina ei tea mitte et sa oled wilets ja armetu ja waene ja pime ja alaasti. Ei ja leige oled“

tahan ma sind omaft juuft wälja sülitada.“
Mina tahan sellele hulgale ümberpöörast
jutustada, sest need kõik on kadunud, kes ei ole
uuesti sündinud. Kasuta on aegajalt kirikus
käia ja minu nime enda suhu wõtta, kui tegu-
dega jeda ometigi ärasalataks.“

Seda kuuldes muutus preestri nägu tõsiseks
ja kahwatuks ja ta ütles wärisewal häälel:
„Mina ei wõi lubada, et siin niisugust asja
kuulutataks. Mina kaotaksin kindlasti selle
pärast oma koha. Ma saaks seega oma kogu-
duse liikmete tundeid haawama selle huwisid
ma tingimata pean kaitsma. Niisugune jutlus
siis maha kõik meie jutlustamise süsteemi.“
Jesuse jaoks ei ole ka siin ruumi!

„Ennistegia lähed oma teel edasi. Lõpetaks
jääb ta ühe toreda maja ette seisma, kust
walgusemeri kaugele wälja paistab. Tema ta-
fasse koputamise pääle awatatakse üks. Pere-
fond on laua ümber kokkukogunud ja märkab
waewalt wõdra sisseastumist.“

Rikkalikult ehitatud jõulupuul on keset tuba
asetatud. Kõik paistawad wäga õnnelikud ja
rõõmsad olemat. Jeesus astub lähemale. Ta
poneb kõiki hoolega tähele. Kas nad ometi
sellelgi juhtumisel piibli lugemiseks ja palwetami-
seks wõimalust leiawad? Kuid piiblit ei ole
näha — ainsamatki piiblit ühes kristlits
kodus?

Kõigile jagatakse rikkalikke kingitusi. Lõpetaks
on kõik möödas ja lapsed loadetakse magama.
Vanemad panewad aga end kõigetoredamatesse
riietesse ja lähewad teatrisse. Ka siin ei ole
ruumi Jeesusele.

Kas pean ma weel edasi jutustama? Minu
jüda on raske. See mida ma siamaale jutus-
tanud olen, ei ole rõõmustaw olnud, kuid on
ometigi tõde!

Kuid on ka jüdameid, kes oma Õnnistegi-
jale lohti teewad ja teda rõõmuga wastu wõta-
wad. Ja kõigile neile, kes teda wastu wõtawad,
„andis ta meelewilla Jumala lasteks saada.“

Uga nüüd weel üks pilt: Õnnistegia leiab
ühe patuse, kelle jüda rahutult ja alandlikult
tema kutsese sõnatuulelit on. Kuni siamaale
oli ka tema jüdames kõigile muule ruumi olnud,
kuid ainult Jeesusele mitte. Sagedasti oli ta
oma Õnnistegija koputamise tähelepanemata
jätanud, ja tema külm, wali jüda jäi sulutuks.
Kuid nüüd lõpetaks tunneb ta end waele patuse
olewat Jumala ja inimeste ees; tema ei julge
oma filmi ülestõsta. See mõte piinab teda,
et ta Kristust nii kaua on oodata lastnud ja
ta mõtleb, et tema jaoks enam andeksandmist ei
olegi; aga Jeesus tunneb tema mõtteid ja ütleb te-
male usaldatawalt ja rõõmustatawalt: „Minu
poeg, mina tahan sinu juure sisse tulla ja eluaset
sinu juure teha.“ J. J. Guenergardt.

Mis mina siis pean tegema Jeesusega?

**Küsimine, mida täna igaüks, Pilatuse
sarnaltelt peab otsustama.**

Mii kui lord Pilatus maailma Õnnistegija
kohta, määratsewa rahwahulga ees, eelolewa küsi-
muse ettepani, nii tahaksin mina täna pühalikus
tõsiduses igit lugejat paluda jeda küsimust endale
ette panna ja selle kohta seisukohta wõtta.

Wane tähele, küsimus ei ole see lord mitte:
„Mis mina siis pean tegema Jeesusega?“
Mina olen juba 30 aastat tagasi selle küsimuse
äraotsustanud. Mina olen teda siis enda Õnnis-
tegijaks wastu wõtnud ja ei ole jeda siamaale
kahetsenud, ega saa jeda ka tulewikus tegema.
Wõõrimate palju olen ma sellest hääd saanud.
Küsimine ei ole mitte: „Mis mina siis pean
tegema Jeesusega?“, waid mis siin siis teed
temaga, mis teed sa nüüd temaga? Wäheft
ehk wõiksin ma sulle abiks olla selle küsimuse
lahendamise juures.

Midagi pead sa temaga tegema; sel
juhtumisel on erapooletuks jäämine wõimata.

Sina pead ja saad kindlasti, kas tema poolt
ehk wastu, seisukohta wõtma. Kas wõtad ja

teda oma elus wastu, ehk wõtad teda enda
hutatuseks tagasi.

Tema wastuwõtte wõimaldab sulle pattude
andeksandmist, wabadust, rahu ja õnnelikust.

Sinu praeguseft seisukoha wõtmisest oleneb
ära kas sinu õnn wõi õnnetus. Enam weel:
ka paljude teiste elu ja õnn oleneb sinu otsus-
tamisest. Kas oled sa „elu hais eluks“, ehk
jällegi „surma hais surmaks.“ Et ole tõesti
tõsine asi?

Oletame, et wariseerid ja Juuda rahwa hull
oleksid teda, kui enda Õnnistegijat wastu wõtnud.
Kui palju head oleks jelle järeldus olnud?
Ütski ei ela ainult iseenele. Ütski ei wõi oma
tegude järeldust ainult iseenele peale piirata,
waid need paistawad wälja maailma ia awal-
dawad teiste peale mõju. Tähelepanes jeda
tähtsad tõde, lordan ma weel tõsiselt jeda küsi-
must: „Mis teed siin siis Jeesusega?“

Selle küsimuse peale wõib mitmel wiisil
wastata. Mis tahad sa temaga teha? mitte
mis sa temaga oled teinud? Sellel juhtumisel
on praegune aeg ja tulewik otsustaw.

Sa mõid tema jumaliku olemist ja tegemust jalata ja teda petjaks pidada. Nõnda mõtlejaid oli ka siis, kui tema maapeal elas ja neid on ka täna palju, kes samuti teevad. Mõned ütlesid, et temal on kuri waim.

Mis ütled sina selle kohta?

Wõib olla, et sa seda just heaks ja õigeks ei liida. Kuid sa mõid siiski ühe Õnnistegija tarwidust jalata. Sa mõid öelda, et sa tulewiku elu ja wiimast kohut ei usu. Seda ütlesid ka sadusfeerid minewikus ja seda ütlesid ka täna paljud. Sa mõid teda awalikult teotada ja pilgata, nagu Juudid minewikus tegid. Nende wiha läks nii suureks et nemad tema surma ihaldasid. Nemad sülitasid temale näkku, täristasid tema riided lõhki ja palusid tema ajemel rõõwli Barraba wabaks.

Kuid sa mõid ka wälispidi nõnda teha kui olesid sa tema järelkäija ja selle juures mõid sa oma südamega temast kaugel olla. Kuid tema laitis niisugust oletut sõnadega: „Teie ütlete küll Issand, Issand, aga ei tee mitte, mis ma teile lähen.“

Sa mõid aga tema wastu täiesti ütskõitne olla. Tema ristilõdmise päewal olid Jerusalemas suured inimeste hulgad, kes rahulikult harilikku elu edasielasid, ilma et tema surma hirmus kurblogu neid vähematti oleks puudutanud: Müüdi ja osteti ning maitseti lõbususti, sellajal kui Jumala poeg risti surma suri. Inimesed olid väga ütskõitised selle kohta. Mii mõid see ka sinuga olla.

Kuid sa mõid ka Pilatuse sarnast osa etendada.

Sa mõid tema sõbrana tema eest ülesastuda, ja siiski teda aralt ära jalata. Mis ütled sa selle kohta? Pilatus tahtis teda wabastada,

kuid ta tahtis et selle juures tema au rahwa ja kuninga ees alles jääks. Kuid see oli ainult üks osa tema suurest süüst. Ta püüdis ennast ka seega wabandada, et ta süüd teiste päale lükkas. Kuid kas oli teiste süü temale wabandaw? Wõib olla oled sa ka nende seas, kes teda tagasi tõukawad, ja ennast siis teiste taha ära peita püüawad ja süü teiste peale ajawad? Kui sa tahad, sa mõid ka tema äraandjaks saada, ka sina mõid teda äraanda ja ära müüa.

Eht see küll kohutaw ülesanne on, lähewad siiski paljud seda teed, ilma selle üle tõsisemalt järelemõtlemata. Kuulgu ka need, kes on oma Õpetaja järelkäijate seas äralangenud ja temale selga pööranud. Sa olid kord tema ustaw järelkäija; sa armastasid ja austasid teda ükskord ja ütlesid, et sa walmis oled tema eest isegi surma minema, kuid oled siiski teda maha jätnud.

Mitspärast tegid sa seda? Kui palju oled sa selle teo läbi mõitnud? Judas sai selle eest 30 hõbelükki. Kui palju on sull selle eest saadud tuluft weel järel? Mida sa tõelikult mõitsid? Kas mõne mehe wõi naise? Rafuliku äri? Ilmlikku lõbu? Hea sissetuleku wõi midagi muud, mis maailm iga hinna eest taga nõuab? — Kas oled sa selle kasuga rahul? Juudas ei olnud rahul. See tegu sai temale hullatuseks. Usu, ka sinule ei too see õnne ei nüüd ega igawesti. Sa mõid täna weel teise otsuse teha ja seda nõu tahaksin ma sulle kõigest südamest anda. Wõib olla eht ei ole see esimene kord, kus seda sulle on soowitatud, kuid see mõib eht wiimaseks jääda. Wõta teda täna wastu ja pühenda temale weel oma ülejäänud elu. Sa ei saa seda mitte kahetsema!

Rahwapõlw mil kõik, kes elawad, ei lure

(Särg)

Mitspärast jündis see just wiimasel aastajal, et siamaale tundmatad maajaod läbiuriti ja nendega läbiläimine jalule seati? Mitspärast awanesid wiimaste 80 wõi 90 aasta jooksul igal pool uksed ewangeliumi kuulutamise jaoks? Kuidas tuli see, et kogudused, kes ei olnud aastasadade ja tuhandete jooksul wälismissioni tõõst hoolinud, wiimasel aastajal ülesärtasid ja kõigile maailmale ewangeliumi kuulutada püüawad? Mitspärast saab Piibelt, mis aastasadade tselstel floostrimüüride küljes ahelas olnud ja seega rahwa eest kõrwale hoitud, täiendatud trütipressi abil miljonides exemblarides trükitud ja kõigis maailmas laiali lao-

tatud? Mitspärast tuli alles 19. aastajaja teisel weerandil muudatus ühest kohast teise liikumise alal, kuna ligi 6000 aastat alati oldi ühel wiisil ja ühesuguste abinõudega ühest kohast teise reisiritud?

Kas ei ole need kõigile filmapaistwad ime- liised sündmused tõendusjeks, et Jumala käsi wiimase aastajaja jooksul oma ewangeliumi laialelaotamiseks nende muudatuste läbi selleks teed walmistab et meie päiwil maailmale wiimast hoiatuskuulutust teada anda?

Märgid, mis meie Õnnistegija Õlimäel olles teadaandis, on iseäranis meie ajal nähtawad. Sõjad, rahutusjed, rahwa ilmnõutus, poliitilised

segadused, kuritegevuse määratu kasvamin ja mitmekesisus — mille sarnast enne pole olnud — on igal pool maad võtnud. Niisugused olukorrad on küll osaliselt iga rahva seas ja iga rahvapõlve ajal olnud; kuid meie ajal on kõik need sündmused niisuguse ähvardava iseloomu omandanud, mida siamaale pole nähtud.

Meie elame tõesti ühel iseäralisel ajajärgul ja iseäraliste sündmuste ning elutingimiste seas. Nähes kõike neid asju ühe rahvapõlve ajal ilmiks saavat, peame meie Kristuse sõnade peale mõtlema, mis tema neist sündmustest äratunda käseb. Tema ütleb: „Mõnda ka teie, kui teie seda kõik näete, siis tundke, et see ligi on uffe ees. Tõesti, mina ütlen teile: Seesinatse põlve (põlv, kes kõiki neid asju näeb oma ajal) rahvas ei lõpe mitte ära, kunni see kõik saab sündinud.“

Mõnda seisame siis selle tõeasja ees, et see rahvapõlv on selleks määratud, et Kristuse tuleku tunnistajad olla. Põhuna healel hüüab see meie vastu: „Lase ennast valmistada oma Jumala vastu!“

Maailm ootab piki silmi paremat põlve ja „tuldsset rahu aega.“ Ka üleüldine kristlik rahvas kaebab praeguse raske aja üle, mis isegi kitsa tee peal käimise võimataks tegewat ja ootab samuti paremat põlve, ja „tuhande aastast rahu riiki“, kus lõpeks kõik rahvas maailmas ümberpööravat ja õndsaks saawat. Et see ilmaaegne lootus on, seda tõendab meie Piibel selgesti. Paulus ütleb: „Aga pahad inimesed ja petised lähewad ikka peale kurjemaks.“ 2. Tim. 3, 13. Ja Kristus ütleb: „Siiski, kui inimese poeg tuleb, kas tema ka usku leiab maapealt?“ Luk. 18, 8. „Sest see wärw on kitsas ja see tee on waewaline, mis elu sisse wiib ja pisut on, kes seda leiawad.“ Matt. 7, 14. Wõideldge, et teie kõikide kitsast wärwast sisse minna;

sest paljud, ütlen mina teile, püüawad sisse minna, ja ei wõi mitte.“ Luk. 13, 24.

Põhjuse, miks pärast paljud püüdjad uffe taha jääwad, ütleb meile Paulus järgmiselt: „Ja kui keegi ka mõtleb, ei saa tema mitte mõidu krooni, kui ta ei mõitle nõnda, kui kohus on.“ 2. Tim. 2, 5. See kõik näitab meile, et iialgi ei saa aega tulema, kus kitsal teel käimine kergemaks muutub. Jumal on töotanud ainult „wäikestele karjale“ kuningriiki anda. Wõrdlemisi wäikene arm maa elanikkudest saab päästetud, kui Kristus tuleb. Kõikidel aegadel on jumalakartlikud wähemuses olnud ja see saab weel iseäranis wiimasel ajal tõde olema, sest et see rahvapõlv kõige jumalakartmatum on.

Kristuse tulekul saab suurem jagu elanikke, kes kõik jumalakartmatad on, tema „tulemise ilmumise läbi“ ärahawitatama. Diged surmud äratatakse üles ja mõetakse ühes sel ajal elawate digetega taewa (1. Tesl. 4, 16) et sääl tuhande aasta jooksul walitseda. Ilm. 20, 4. Tuhande aasta lõpul tulewad pühad maa päälle tagasi ja uus Jerusaleem tuleb taewast maa päälle, jumalakartmatad äratatakse ülesse ja nemad saawat püüdma seda linna wägiwallaga enda alla wõtta, aga samal ajal saab tuli taewast maha tulema, ja neid lõpuliselt ärahoitama. Ilm. 20, 5—9; 21, 2, 10.

Mõnda peawad siis enam jagu maailma elanikke kaks korda surema ja see teine surm on igawene surm. Paljud diged surewad wõi eht on nad juba ennem surmud, kuid neid kõiki saab Kristuse tulekul ülesäratatama ja nemad ei saa enam iialgi surma maitsta.

See auline eesõigus võib igale ühele, kes tahab, osaks saada ja nad mõiwad rõõmuga enda tulejat kuningat näha.

Kas saame ka nende hulgas olema?

J. E. Schuler.

Rahwuswahelised sündmused prohwetliku lõna walgel

Meda süüaldis Danieli raamatu 11 peatükk?

„Ja tema pöörab kõikjuga aega, ta teeb et kuningad oma aujärje pealt ära saawat ja tõstab teised kuningaks; . . . ta ilmub mis sügaw ja salaja on, ta teab mis pimeduses on, sest tema juures elab walgus.“ Dan. 2, 21, 22.

Jumala imeline walitus.

„Ja mina seisin Meda mehe Dariuse esimesel aastal temale kiinituseks ja rammuks.“ Salm. 1. Suurem osa Piiblid ja Piibli-

Sõnaraamatuid eraldawad selle salmi eelmise peatüki lõpu külge. Mispärast just Meda mehe, Dariuse, ajal Mikael ja tema ingel, Rabriel, Jumala rahwa eest iseäranis pidi wäljaastuma, selgub sellest, kui meie meelepeame, et Babel tema ajal langes.

Sel ajal on würist Mikael selleks tegew olnud, et Jumala wastu waenulikku Babiloni Meda Persia riigi läbi kukutada, kus juures Rabriel temale wõimsat abi andis. Kuid saatan ei ole ühtegi abindu selleks tarwitamata jätnud

Et nende walitsejate wahetusel uut kuningat Israeli wastu üles ässtitada, ja Tan. 6. peatükis on üks kõigeselgematest näitustest selle kohta.

Kuid eht saatan Danieli küll lõukoerte auks saatis, oli Jumala ingel temale abiks, sulgus lõukoerte suud kinni ja saatis kõik asjad kõigeparemini lorda, nõnda et Darius lõpuks Israeli Jumalat selleks tunnistas, kes ta tõelikult oli, ja Danieli au sisse tõstis. Kuid oma töötamisel inimestega jätab Jumal neile waba walitu. Tema ei sunni neid mitte, waid katsub neid wõita; sellepärast oli ka inglil nädalad läbi wõitlemist ja isegi Kristus ise pidi lõpuks abiks tulema. Jumal lubas Danielile imelikke pilte tema saladusesse heita ja näitas temale, et tema wõitlus mitte inimlik, ja inimeste wastu ei ole, waid walguise Kuninga wõitlus pimeduse würsti wastu, milles inimesed ainult tööriistadena esinewad ja tõelik wõitja nende läbi Jumal on.

Tõelik kiri: „Ja nüüd tahan ma sulle teada anda mis tõsi.“ Salm 2. Niisama on ka Tan. 10, 21. kirjutatud: „Ometi tahan ma seda sulle teada anda, mis on kirjutatud tõe raamatusse.“ Jumaliku otuste raamatus on kogu wõitluse kätt walguise ja pimeduse wägede wahel üles kirjutatud. Ja kindlas prohwti sõnas on need Jumala saladused tõe raamatust inimestele ilmutatud, ja see sünnib kindlasti; ja selle eest wastutab Jumala ülewägewus ja kõik teadmus. Ja see mis siin ülespandub, ei ole mitte ainult Danieli 8. peatüki seletuse järg, waid see kirjeldab iseäranis esimese kolme aastaja ajalugu pärast Danieli, nii sõna sõnalt ja täpselt, et selle raamatu uskmatad wastased endid ainult põhjendamata pelgupaika arwasiwad põgeneda wõiwad, et see raamatukene, iseäranis selle esimene osa, olla wast pärast seda sündmuse aega kirjutatud. Kuid Jumal ei ilmuta Danielile mitte üksnes selle aja wõitlust waid kuni lõpuni ja näitab temale, et kui wiimasel ajal häda kõige suurem saab olema, siis on Jumala abi kõige ligemal, kunas würst Mikael seekord siis nähtawalt kõiges oma au hiilguses ja kõige oma püha inglitega oma rahwa igaweseks peastmises ilmuma saab. See tänapäew ainult waimulikule silmale nähtaw üleloomulik wõitlus lõpeb wiimaks kõikide rahwaste filmade ees Jumala rahwa wõiduga ja tema waenlaste täieliku ära häwitamisega. See peab tõesti nii sündima, sest see seisab algusest Jumaliku nõu otuste tõelikus kirjas.

Neli Persia Kuningat. „Waata weel tõusewad kolm kuningat Persia rahwale ja neljas on suure rikkuse poolest rikkam kui kõik, ja kui ta saab wägewaks saanud oma

rikkuse poolest, siis kihutab tema kõik Greeka kuningriiki.“ Salm 2. Daniel kirjutab need sõnad Kyruuse walitsuse ajal, kes 529. en. Kr. suri. Tema järgnes Kambyses, tema poeg, siis wale Smerdis, pärast Darius Hytaspis, ja neljandaks Xerxes, Estri raamatu Ahawerus. Juba Dariuse Hytaspise all oli 492 en. Kr. wõitlus Greekamaaga alanud ja see suri oma walmistuste keskel 485. Tema poeg Xerxes, kes kuni 464. en. Kr. walitses, oli Herodit III. jutustuse järele iseäranis oma hiigla waranduste läbi kuulus, ja kuidas tema kõik Greekamaa wastu kihutas, tunnistas järgmine wäljawõte „Illustrierte Weltgeschichte“ I, lehel. 470: „Nii algasid siis ajaloo sarnaduseta Xerxese ettewalmistused, mis wiis aastat wahetpidamata edasi kestiwad, ja sõjawäe walmis seadid nagu seda maailm weel ialgi näinud ei olnud, „65 rahwast, keele, komme, riiete ja sõjariistade poolest isemoodi, aitasid tema wäe kokkuseadets kaasa.“ „Piitsa hoopide all, et neid ruttama sundida, läksiwad wäehulgad üle mõlemi silla; nii suur oli sõjawägi, et ülemine mine wahetpidamata 7 päewa ja 7 ööd kestis.“ „See oli 1.700.000 meheline sõjawägi, üks hull mis järelewäega, 1200 sõjalaewaga, 3000 weolaewaga ja 517 000 mehega arwata 2 1/2 miljoni hinge peale kaswis.“ „Paistis just nagu lähets terve Aasia wäikese Greekamaa wastu sõtta.“ Seltsamal aastal Salemi juures kautuse järele pidi Xerxes ennast wiletsa kalamehe lootliku peal üle Hellespontuse oma suure riigi kaldale sõada lastma. Lutherus ütles trehwarwalt: „Häbige kautas ta ja peasis ise waewalt.“

Wägew Kuningas. „Ja üks wägew kuningas tõuseb ja walitseb suures walitsuses ja teeb oma meelt mõdda, ja kui tema nõnda seisab murtaise tema kuningriik katki ja jaotakse wälja nelja taewa tuule poole, aga ei mitte tema soole, ega tema walitsuse wiisi järele, nõnda kui ta walitsenud, sest ta kuningriik kirkutakse ära ja saab teiste kätte, ei mitte neile.“ Salmid 3. 4. Luther tähendab selle juure: „Sellejärele tuleb Aleksander ja tema neli järeltulijat, mitte tema suguseltsist ega weresst.“ Mitte ilma sügawama põhjuseta ei lähe ettekuulutus Xerxese üheksast järeltulijast, eht 129 aasta pikkusest ajajärgust üle Aleksandri peale wälja; sest tema lõpetas otustawa maailma wõitluse, mis Xerxese altud sai, kunas ta Persia riigi täieste oma alla heitis. Ajalooliku näitust annab Aleksandri wastuse kiri Darius Rodomanusele Arriani juures, milles Aleksander oma sõjaliku Persia wastu sellega õigeks mõistab, et Persia Makedoniaga ja Greekamaaga ilma põhjuseta sõdinud, mispärast ta perälasi

ettevõtnud karistada. Aleksander tegi omi meelt mõnda, aga ta suri äkitselt oma võimuse tipul, kui joomatõve ja prašimise ohver, 323. enne Kr. Pabelis, ainult 33. aastat vana. Tema poega Herkulest, abikaasast Barsineest, ei tunnistaanud tema sõjaväe pealikud mitte troonipärijaks, vaid tema tapeti Polisperchoni läbi ära; niisama ka tema järgmine poeg abikaasast Rokhanest ühes tema onu Wilipp Arhidäusega

Rassandri läbi. Aga tema sõjaväelised, peale selle kui nemed seda vägemat kuningriiki enam kui kolmelümnesse osale olivad jaganud, sõdisivad 23 aastat isekesis, millest viimaks 300 aastat enne Kr. neli suuremat riiki lauemaks lestimiseks tõusid. Nii läks ettekuulutus sõnasõnalt tõeks; Aleksandri ilmariik sai nüüd võerastele osaks ja oli neljaks jagunenud.

L. R. Conradi

Piibli saladused

„Kas ja võid mõista Jumala saladusi?“

Sureliku inimese piiratud mõistus ei või mitte igavese olemuse iseloomu ega tõbd täielikult mõista. Meie ei või mitte Jumalat uurimise läbi tunda õppida. Nii kõige mõttevõimsama ja harituma kui ka kõige nõdrema ja harimatuma mõistuse ees peab see püha olemus saladuse hõlma jääma. Ehk küll „vilwed ja pimedus“ teda ümbritsevad, on siiski „õigus ja kohus tema aujärje finnis.“ Paul 97,2. Meie võime tema tegerusviise meie vastu sel määral mõista, et meie tema piirita armu ühendatult lõpmata väega, tunda võime. Meil on võimalik nõnda palju tema nõusid tunda, kui meil võimalus on mõista; mis üle selle, seda võime rahulikult tema kui kõigevägemama kätte, kes armastus on usaldada.

Jumala sõna sisaldab, tema autori iseloomu sarnaselt saladusi, mida surelikud olemused iialgi täielikult ei või mõista. Aga Jumal on Pühas Kirjas küllalt tõendusid annud, nende jumaliku alguse kohta. Tema enda tõelikkus on tunnistuste läbi põhjendatud, mis meie mõistuse pädele mõju avaldavad; niisuguseid tunnistusi on küllalt olemas. Tõsi on, et ta ei ole kahtlemise võimalusi kõrvaldanud; usk peab põhjenema sisetunde tõenduste ja mitte nähtavate põhjenduste pädele; kes kahelda tahab, leiab selleks põhjuseid, kes aga häa meelega tõde igatseb, leiab usumiseks küllalt põhjuseid.

Meil ei ole sellepärast ühtegi põhjust Jumala sõna üle kahelda, et meie tema ettenägemise saladusi ei või mõista.

Loomulikus elus ja maailmas oleme igal pool imedest ümbritsetud, mis meie mõistusest kaugelt üle käivad. Kas peaks siis see meid üllatama, kui meie ka waimulikus maailmas saladusi leiame, mis meie ei või mõista?

Kahtuse punkt on siin meie enda nõtruses ja inimlikus mõistuse piiratud olemus. Piiblis

olevad saladused ei tõenda mitte tema enda vastu, vaid need on palju enam, kõige kindlamad tõendused, et piibel Jumalast jisseantud on.

Kui piibel midagi ülevamat teadet Jumala kohta ei sisaldaks, kui ainult seda, mis meie mõista võime, kui tema ülemus ja majesteetlikkus kaduwa mõistuse poolt võiks täielikult mõistetud saada, siis ei sisaldaks ta mitte, nagu see nüüd on, jumaliku oleku tõendusi, mida võimata mõista. Piibli teemade ülemus peab usku tema, kui Jumala sõna, sisse mõjutama.

Piibel avaldab tõde niisuguse inimese südamele kohase lihtsusega ja kohasusega mis üle õpetlased on imestanud. Tema teeb lihtsale ja harimatule elu tee nõnda selgeks, et seal „ei või ära efsida ei meeletumadki.“ Jes. 35,8. Ühelgi lapsel ei tarvitse elu teelt kõrvale efsida; ühelgi aral õffjal pole tarwis wiivitada tema selges, pühas walguses lõndimast. Kuid isegi need kõigelihtsamal wiisil etteantud tõed käsitavad asju, mis ülevad, kaugeleulatavad ja lõpmatud on, ja mis inimese mõistusest üle ulatavad — saladusi mis tema pühadust endas peidavad (sisaldavad) — saladusi mis uurimisel meie waimu ära võidab ja tõelist tõeõffjat auartusega ning usuga täidab.

Mida enam meie piiblit uurime, seda kõikumataks kasvab meie kindlus, et see Jumala sõna on ja inimlik mõistus alandab end Jumala ilmutuse majesteetlikkuse ette.

Jumal tahab, et tema sõna tõed võiksid igale tõsisele uurijale itka enam ja enam mõistetavaks saada. Sel ajal kui „salajad asjad on Jehoval meie Jumalal teada“ on see „mis on ilmutatud, meile ja meie lastele ilmutatud igavese ajaks.“ 5 Mos. 29, 28.

Mõte, et teatud piibliosajid võimata mõista, on inimesi mõningate tähtsate tõeosade uurimist hooletusesse jätmisele mõjutatud. Seda tõeasja peab sageasti korrates rõhutama et piibli saladused mitte selleks ei ole antud, et Jumal on

püüdnud saladusi ärasteita, vaid et meie eneste nõrkus ja teadmatus meid kõlbmatas teeb, neid tõdesid mõista ja lugupidada. See piiratud olef ei ole mitte tema eelõud vaid meie seisukorras.

Jumal tahab, et meie niifuguseid Püha Kirja osafid, millest tihti sellepärast mõõdaminafje, et seda olla hoopis võimata mõista, nõnda palju peafime mõistma, kui seda meie waim mõista suudab. Kõik Püha Kirja on selleks Jumalast fisse antud, et meie seeläbi kõige hea tööle faafime walmistatud.

Inimesel on võimata ifegi ühte ainamat tõe punkti mõi tõotust piiblist põhjalikult mõista. Üks mõistab ühe punkti aulikust ja teine mõne teise õpetusosa tähendust, kuid meie mõime ainult nende kiireid tunda. Nende täielik hiilgus käib faugelt üle meie mõistuse.

Kui meie Jumala sõna suuri asju tähelepame, siis waatame ühte faewu, mis meie ees ääretult laieneb ja süweneb. Tema ulatus ja sügawus käib üle meie tundmise.

Kui meie selle fisse waatame, siis laieneb meie waatepiir ja siis näeme enda ees otsata ning piirita merd. Niifugusel uurimisel on elustaw wägi; meie waim ja süda faawad uut jõudu ja elu.

See on kõige kindlam ja suurem tõendus piibli jumaliku fisseande kohta. Meie tarwitame Jumala sõna enda waimuliku toiduna sellefama tõenduse läbi, mis läbi meie enda ihu toiduks leiba tarwitame. Leib rahuldab meie ihu loomulikusi tarwidusi; meie teame läbielust et sellest meie weri, luud ja pääaju kujunewad. Wõrdle seda ka piibli kohta. Kui piibli põhimõtted tõelikult meie ifeloomu aluseks on faanud, mis faab siis selle tagajärg olema? Misfuguse muudatuse on see siis meie elusse toonud? — „ . . . wanad asjad on mõõda läinud, waata, kõik on uueks faanud.“ 2. Kor. 5,17. Selle wäe läbi on mehed kui naised patu harjumuste ahelad murdnud ja ifeene se armastuse kõrwale faatnud.

Kõlwatumad on auartlikudets, joodikud kaineteks ja kurjade himude orjad wabaks faanud. Ifitid, kes olid faadana farnafed, on Jumala kujuks ümbermuudetud faanud.

Niifugune muutumine on kõikide imede ime. Sõna läbi mõjutatud ümbermuutumine on üks selle sõna kõigesügamamatest saladustest.

Meie ei mõi seda mitte mõista vaid ainult uskuda, nagu seda ka Püha Kirja ife tunnistab: „ . . . see on Kristus teie sees, au lootus.“ Kol. 1,27.

Selle saladuse äratundmine on mõtmeis igale teisele mõistmatusele. See awab hingele maailmade täiuse warad ja lõpemata arenemise võimalused. Seda täienemist omandafje alalise

Jumala ifeloomu awalitusefaamise läbi meie sees — kirjutatud sõna aulikuse ja saladuse läbi. Kui meil võimalik oleks täielisele Jumala ja tema sõna mõistmisele jõuda, siis ei oleks meil enam ainamatki tõe sees täienemise võimalust, ei suurema tundmise edenemise eesõigust. Jumalal ei oleks esimese ja kõigeüleme astme eesõigust ja ka inimesel ei oleks õigust dafijõumise võimalust. Jumal olgu tänatud, et see nõnda ei ole.

Et Jumal igawene on ja et tema sees kõik tarkuse warandused asetuwad, nõnda mõime siis ka meie läbi igaweste aegade alati, uurida ja õppida, ja ei jõua ialgi tema tarkusega, häädufega ja wäega põhjalikult tutvuneda.

* * *

„Jumalal on selleks mitmesugused teed olemas, kuidas ta ennast meie tunda annab ja meiega ühendab.

Looduse awaldufjed ilmutawad end ühte wiisi meie meeltele ja awatud ning armastaw süda mõtab Jumala armastust ja au nõnda wastu, nagu need ennast tema käte töös awaldatawad.

Tähelpanelik kõrw mõib Jumala häält loodusel mõista ja tunda.

Haljendawad wäljad, lopsakad puud, taimede pungad ja õied, rändawad pilwed, kosutaw wihm, kohifeto oja, taewa kõrgus ja au — kõik need kõnelewad meie südamele ja kutsuwad meid ülesse nende asjade loojaga tutvunema.

Meie Onnistegija wõttis enda liigutawate, taewalikude juuluste ettefandmisel alati nähtusi looduselt. Puud, linnufesed, lillefesed, mäed, orud järwed ja aulifed ehitatud taewa laotus — kõik jutustawad meile Jumala wäest . . . Kui meie niifuguste taewalikude asjade pääle oma tähelpanu pöörame, siis kaswab meie usk Jumala fisse ja armastus tema wastu.

Kuid loodus õpetab meile ka täielikku sõna-kulmist ja usaldust Jumala wastu. Tähtedest mis oma otsatamal kõigul taewa laotuses juba mitu tuhat aastat neile määratud teed liigutawad kuni kõige wähe ma tolmufubemen, kuulewad kõik Jumala kõsku. Jumal hoiab üleweel oma wäe läbi armamata hulga maailmasid kuid kannab ka samuti hoolt iga warblase eest, kes muretalt oma lihtsat laulu kuulda lafeb . . . ka iga ükfitu iuimese üle on Jumala film walwamas. Kui meie seda kõiki tähelpanefime ja usufime, siis faofjid peagi meilt kõik ilmaaegjed mured . . . Kuid ükski muu asi meie elus ei ole nõnda ülema meie mõistust teritama, kui Püha Kirja uurimine; ei ükski raamat nõnda mõjutaw meie mõtteid ülenadama ja waimu jõudu karastama, kui need sügawad, aulifed tõed, mida Piiblis leida on.“

G. G. White

Kaua aja järele!

Arthur C. Maxwell

Varjud langewad

Kannatamatalt käristas proua Lennu kirjalik ümbriku, mis tuttawa käekirjaga adresi kandis, ja luges põnewuses temale nii kalli kirja siju.

"Tule ruttu siia," hüüdis ta oma wiieaastast tütar; "tule ja kuula!

"Mis on armas ema? Kas ehit isa koju tuleb?" "Ja, kolme nädala pärast ja tema jääb terveks kuus ajaks koju. Kas see ei ole rõõmustaw teade?"

Uda teadis et see tõsi oli. Ta ronis emale sülele ja lasi seda kirja mitu korda ütelugeda.

Kirja siju oli noorele prouale iseäraliselt elustuseks. Need pikad, tumedad teadmatuse olemise kuud, mille jooksul Karl sõjateenistuses olnud, olid tema jõu raske läbilaskumise alla võtnud ja äärmise jõupingutuse läbi, mida kehwa sõduriperekonna abirahaga majapidamine nõudis, oli tema terwis järjekindlalt halvenemise poole kaldumas. Ta oli ju mitu korda enda mõtetes kiusatud saanud, maja äraanda, mööbel äramüüa ja endale mõnda üfsikut tuba eluruumiks üürida, nagu seda juba paljud temasarnases seisukorras olijad olid enne teinud.

Uga ei, tema teadis et see tegu Karlile väga raske kanda oleks ja sellepärast oli ta kõigest hoolimata wiimase võimaluseni vastu pannud.

Ja nüüd oli lootus, et ta peagi koju tuleb!

Misjugune õnn! Noor naine tundis end uue inimese olevat. Muidugi tuli ta küll ainult ühe ainsama kuu pääle; aga pika ootamise järele paistab üks kuu aasta olevat. Kui rõõmus oli ta nüüd et ta nende wäikest elumaja ei olnud ära müünu! Ja kuidas küll rõõmustab ta Karl selle üle!

"Kui palju on isa tulekuni veel aega?" küsis Uda. "Kolm nädalat."

"Kolm nädalat kestawad aga veel väga kaua!"

"Ja tõesti, paistawad veel küll pikad olewat," ütles ema; "Uga need saarad peagi mööbas olema sest meil on enne veel selleks ajaks palju asju toimetada, kui tema koju tuleb. Selleks ajaks, kui isa koju tuleb, peab kõik kõigeparemas korras olema. Kuid oota wähe! See kiri on 27-mal jaanuaril kirjutatud. Ta kirjutab: "Ma loodan täna wiie nädala pärast kodu olla." Ja sinna jääb veel waewalt kolm nädalat, sest kiri on teel wiibinud. Nii peaks

ta märtsi kuu esimesel nädalal siin olema. Mõileme nii kaua heasti järele kuidas ennast tema wastuwõtmise jaoks ettevalmistada."

Meie peame temale midagi armsaks üllatuseks wäljamõtlemata. Kas sa teaksid midagi sellekohast, ema?" "Oh neid peab selleks ajaks terve rida olema," wastas ema "Kas meie siis temale ka mitmesuguseid häid sõõke valmistame?" "Ja, kindlasti! Kuni sennamaale püüame hästi kooluhoidlikud olla, siis wõime endale nii mõndagi maistust lubada."

"Uga mis siis mina ka selleks ajaks teha wõin." küsis Uda. "Oh palju, mitmesugust. Sa wõid aeda puhastada; puu lehekefi ja paberitükkefi kokku pühkida ja üleüldse igas asjas, millest sinu jõud üle käib, mulle abiks olla."

"Ma saan juba wõga kannatamataks. Oh et isa ometi õige ruttu tuleks!" ütles Uda. Seda sama tõendas ka ema.

Nad istusid wähe aega üheskoos suurel leentoolil ja pidasid nõu, misjugu ettevalmistusi nad peaksid isa kojutuleku ajaks ette wõtma, kus juures nad enestele seda õnne ettekujutasid, mis isa kodus wiibimine neile saab valmistama. Selleks peeti mitmesuguseid plaane, kuidas isale tema kodus wiibimise aega wõimalikult armsaks teha, kuid nad pidid ka nii mitmestki plaanijetud ettewõttest sellepärast loobuma, et neil selleks tarwilisel määral wahendid puudusid. Kuid ka õhulosside ehitus toob mõnikord teatavat rahuldust.

Proua Lennu tegi järgmisel nädalal, Uda waimustatud, kuigi waewalt nimetamisewäärilisel kaasawitusel, maja wiimase võimaluseni puhtaks, ja valmistas nii palju kui tema kehwa rahakukkur seda lubas mitmesuguseid häid juhupisteid.

Muu seas tõi ta mõned pulmakingitustest sõõginud wälja ja püüdis neile iseäralist läiget anda; samuti tegi ta muid sellejarnaseid wäiksemaid ettevalmistusi.

See oli üks kõigemõnusamatest kodudest, milles armastus walitses. See eeslinnas asuw majatene oli küll wäikene, kuid ometi uuemoeliselt sisseseatud ja oleks wõinud igale tütarlapsle esimeseks koduks ihalduswääriline paista. See oli lihtsalt kuid maitserikkalt sisseseatud ja nii mõnigi asi sääl oli majaija enda kätetöö. Igal pool paistis maitserikkus ja mõnus. Peretond

oli siin mitmed aastad wahetpidamata õnnes elanud ja nõnda enda kodufest kaunistanud, kui nende warandusline seis seda lubas.

Säär tuli sõda ja ühes sellega sai isa kutse sõjateenistusse tulla. See oli esimest korda elus, kus selle õnneliku abielupaari lahkumise aeg kätte tuli ja kirjeldamata õudsus asus nende südamesse.

Sellele järgnesid rasked ajad, mis tehwise tõttu weelgi rõhutamaks said ja siis nende pill, rahulikult ärakantud kannatuse aeg, kes igatsusega rõõmsat jällenagemise päewa ootasid. Ja nüüd, oli siis teadus tulnud, et Karl ühe kuu puhke aega saab. Misjugune kergendus oli see küll raskustekoormale!

Misjugune põnewusriikas ooteaeg!

Teatud päew lähenes, millal Karl pidi koju jõudma, ja selleks olid kõik ettevalmistused — mis aga võimalik oli — lõpule viidud. Nii mõnigi sõõgipala oli wast liig warakult valmis, kuid proua Bennut ütles endale, et ei wõi ju teada, et ta wahest päew wõi faks enne lubatud aega ei tule.

Ta imestas küll wähe, et mees enne kojuõitu enam kirja ei saanud kuid mõtles et ta waremalt koju jõudes neile ootamata rõõmu tahab valmistada, ja nõnda kord teadmata tupp astub.

Wiendamal märtsil istusid ema ja tütar — nii kui harilikult — teelauas, kuid olid toitumõtmiseks liig ärritatud olekus. Keegi koputas ja mõlemad jooksid kiiresti ust awama. „Teile on telegramm,“ ütles kästjalg, kes ametriideid kandis. „Kas soovite ka wastust saata?“ „Oh ei!“ ütles proua Bennut, kes isukalt kästjala käest telegrammi haaras ja tupp astus. „See telegramm teatab et isa tuleb.“ Kiirelt wabastas ta pabeririba ümbrikust ja tahtis lugema halata.

Ühtiselt muutus ta waade ja furnulahwatus asus ta palgedele. Ta toetas kätega wastu seinale, et seega ennast jalul hoida, kuid mõni filmapill hiljem langes ta abitult põrandale. Talle olid kolm järgewat koledat sõna filma puutunud:

„Sõjawäe walitus kahetseb.“

„Ema, ema! Tõuse üles!“ hüüdis Uda, kummardades põrandale langenud ema näo üle. „Ema, tõuse üles ja ütle mis sull wiga on!“ Proua Bennut tuli wähehaawal meelemõistusele, ronis sohwa juure ja heitis selle päale pikali. Mõne minuti jooksul ei teadnud ta midagi mis juhtunud oli.

Korruga langes ta pill maasolewa telegrammi päale ja siis mõistis ta uuesti asja tõelist seisust korda. Ta langes kummuli sohvale ja pisarad woolasid tagasihoidmata tema filmist.

„Aga ema, mis on siis juhtunud?“ hädaldas Uda edasi, püüdes oma ema lapsele kohase

õrnusega trööstida. „Kas isa tuleb koju?“ See nii armsalt kõlaw küsimine kallus juba ennem küllalt libedasse karikasse weel enam sappi. „Isa,“ nuulsus ema, „isa — ei tule homme — ei tule üleüldse — ei tule ialgi — ialgi enam.“

Uda mõistis osalt mis see tähendas ja puhles samuti nutma, kui emagi. Ema wõttis teda sülle ja nad istusid üheskoos — kui kaua, seda ei teadnud nad isegi — ja nuttis üheskoos saatuse üle mis neid nii walusalt tabanud, kuni nad wiimaks mõlemad magama uinuisid ja seega enestele ajutist rahu leidsid. Päew, mis emale ja lapsele õnne ja rõõmu pidi tooma, sai neile pimeduse ja õõ kuulutajaks. Nad sulguisid tasakesti aknad ja wiibisid waitses rahus üheskoos, nagu oleks see armas lahkunu nägemata nende juures ja ei mitte Prantsuse pinnal.

Need armastusriffad üllatused, mis koftu- hoidlikkuse teel võimaldatud ja hoolikalt valmistatud, asetati walu tunnetel kõrwale, et selle meeletuletamise läbi, selle jaoks need kõik olid valmistatud, ja kes enam ialgi koju neid maitsema ei tule, seda walu enam suuremaks ei teeks. Oh, misjugune piirita walu ja kurwastus!

Jälle ja uuesti wõttis naine selle paberitüki — mis temale nii koleda teate toonud — kätte et seda weel kord läbi lugeda. See sisaldas ifka järgmist: „Sõjawäe walitus kahetseb, et ta teile peab teatama, et teie mees 28. jaanuarist saadit kadunud on ja nüüd furnuna ülesantud on.“ „Kadunud, furnud!“ ütles naine oma hingepiinas. „Surnud! minu armas Karl!“ Kuid järgmisel filmapilgul paistis temale üks lootuse kiir.

„Surnuna ülesantud — wõib olla — wõib olla wangis! Kuid oh ei! Kadunud, furnuna ülesantud, tähendab tükkideks kistud ja jäljetalt kadunud. Waene Karl!“

Tema hingelil õõ muutus ifka pimedamaks ja läbipaistmata pimedus näis tema ümber aset wõtawat. Ta mõtles enda wäikele ehitatud kodu päale, kuidas tema selleks oli jõupingutusi teinud, et seda omale hoida. Mis wäärtus oli sellel nüüd weel? Kuidas wõis ta loota, et tema selle wäikele toetusrahaga ennast ja oma wäikest äraelatada suudab? Tema on sunnitud oma majakest äramüüma, ja keegi hoolimata ifil pärib kõik need asjad, mida Karli käed valmistanud. Ka aia puud ja pöösad olid kõik tema istutatud. Ja nüüd pidi ta kõigest, mis armsamate minewiku mälestustega ühendatud, kõigest mis kodune ja armas — lahkuma, jädawalt lahkuma. Enem weel: ta pidi leff maailma tormisid üksinda jääma, üksinda oma wäetima Udaga. Ainult tema mehe isa pidi weel elus olema Austraalias. Mure ja nõuta olel suurenesid järjekindlalt. Järgneb.

Noorsoo osakond

Ülem eesmärk noortele

Jeesus kostis neile: „Tõeste, tõeste, mina ütlen teile, et igauks, kes pattu teeb, see on patu sulane. Kui nüüd poeg teid wabaks teeb, siis olete teie dieti wabad.“ Joo. 8, 34. 36. Tahad sa wabaks saada? Küsi seda sellelt, kes pimedas wangiurtas istub, ja tema hakkab röömu pärast hõistama. Tahad sa wabaks saada? Küsi seda waewatutelt ja koormatutelt, haigetelt ja wigastelt, ja röömuga wastastawad nemad: „Ja.“ Kuulake, kudas igalt poolt hүүded ja õhutamised kostawad: Oh et ma ometi sellest ja teisest raskusest ja koormast waba oleksin, oh et ma murest ja haigusest waba oleksin, mis minu südant sõõb — siis oleks minu elul ka wäärtust; siis oleks rööm elada. Kumal mõte seda loota; niisugust elu ei ole iialgi olnud, ega saagi tulema, niikaua kui see maakera seisab: elama, tähendab kannatama, ja inimene olla, tähendab wõitleja olla, ja mis taewas omale on hoidnud, see ei saa iialgi siia maa peale tulema. Üks wabaduse tuhin lähneb praegu läbi maailma. Igauks ihkab wabaduse järele. Igauks tahaks tatistajad aheld maha raputada. Igauks tahaks waba mees olla. Keegi ei tohiks temale midagi ütelda; ei Jumalat, ei tema kustu, ei südametunnistust, ei kombuluse-seadust, ei tähelepanelikku olekut, ei igawikku; ära kõige sellega, mis endistel aegadel meid kinni pidas. Käristame sildemed kätti, ja päästame nõõrid wallale. Meie ei taha enam sulased olla! Wabaks, kõit wabaks! Mii kostab igalt poolt; olgu see uulitsa peal, majades, ajalehe weergudel ehk koosolekutel. Jumal hoia meie rahwast niisuguse wabaduse eest; see looks warsti seisukorra, mille tagajärjed kohutawad on.

Tahad sa wabaks saada? Selle küsimisega astub ka täna Jeesus sinu ette. Aga tema mõtleb wabadust selle sõna kõigesügawamas mõttes. Tema teab, et ainult wälimine wabadus inimesele sugugi kasu ei too, waid enamatel juhtumistel toob tema kahju. Meie näeme seda ju igapäew ama noorsoo seas. Mendel on

praegu palju suurem wabadus kui minewikus; kuid kas on nemad sellepärast paremad? Kas ei ole lugemata hulga sissenäejate wanemate kaebtusi kuulda, et meie noorsugu tooreks ja meelituks lähneb, sellelābi, et neile liig wara ja liig palju wabadust antakse. Wabaduse jaoks peab inimene esite kaswatud ja õpetud saama. Tema peab enne sifemiselt wabaks meheks saama, kui wäline wabadus tema ihu ja maimule mitte paha tegema ei pea. Püüa ennem oma patust wabaks saada; ära lasse teda mitte enese üle walitseda, waid walitse sina tema üle, siis, jah siis oled sa üks waba mees, ka siis kui sa kettides waewlema peaksid. Kes pattu teeb, on patu sulane, ütleb Kristus. Waata siin maa peal rikast; tema kujutab omale ette, et tema on palju kulla omanik; aga tõeste on tema ise kulla wõimu all ja tema ori.

Waata seal ühte mänguhimnlit ja joodikut — kas ei ole tema mitte oma himude ori? Kas see inimene ise tahab ehk ei — ta peab edasi mängima, edasi jooma, ka siis kui ta weel rohkem seal juures oma wabadusest kõneleks, ta ei wõi teisiti: Kes pattu teeb, on patu sulane! Kui teid nüüd Poeg wabaks teeb, siis olete teie dieti wabad! Augustinus, kes kirikule suureks õnnistuseks sai, oli omas noores põlmes kõlbliselt väga langenud. Kõit tema waga ema manitsused ja palwed olid asjata. Võpeks sai tema Jeesusest Kristusest walgustatud, tema sai usklikuks, ja oma õnnistegija wäe läbi käristas tema oma himude kõbidud, keda ta nii kaua kannud oli, temast sai üks uus inimene, wabastatud Jumala Poja läbi. Inimlik jõud ja inimlik tahtmine on wõimetu patu hiigla jõu wastu. Kõit seadused ja keelud, kui head nemad ka ei oleks, ei wõi ka mitte alati aidata. Meil on üht jõudu tarwis, mis tugeram on kui patt; khte abimeest tarwis, mis riitwid lahti teeb, ja kettid kätti kistub, kinni seotud lahti lasseb ja wangid wangiurlast wälja toob. Oled sa waba? Teed sa, mis sa peaksid tegema, ja kas hoiad sa kõigest sellest eemale, mis Jumala meele

vastu on? Kas ei ole patul enam mõitu sinu üle? Oled sa tema ketid katki kiskunud? Oled sa täiesti vaba? Mitte keegi ei võdi sulle peale „ja“ vastata.

Miks pärast? Sellepärast, et Kristus veel täiesti meie oma ei ole, ja meie veel täieste tema omad ei ole. Aga mida rohkem meie ennast temale äraanname ja tema meie sees aset võtab, seda rohkem woolab tema seest meile jõudu, jõudu mõtlemiseks ja mõitusaamiseks. Sinna maale peab iga kristlane jõudma, et tema ütelda võib: Ehk ma ka küll veel nõtruses elan, ei valitse ometi patt enam minu sees! Usuelus kasvamine peab meid kõiki sinna viima, et meie elus patt ja õhtamine vähemaks jäävad. Nagu kord keegi ütelnud oli:

Õdsisel kristlasel on patutegemine niisamagu-
gune juhtumine, kui lähets sõdurong röö-
bastest välja, aga nimekristlane teeb patu-
sõiduplaani järele.

Kui patu vägi sinu sees mõidetud on, siis oled sina täieste vaba mees; sest Jumalat teenida on täielik vabadus. Siis ei karda sa enam inimest — sest mis mõivad sulle inimesed teha, kui wahelord sinu ja Jumala wahel puhas or. — Siis ei wõrise sa mitte enam kannatuste ees — ka kannatus on siis sinul, kui üks termitus Jumalalt — siis ei ole sul ka hirmu surma eest — tema on sulle kaitjalaks, kes sind täiele wabadusele wiib. Sellepärast nõuame wabadust, kuid wabadust Kristuses ja tema tões, see on tõsine wabadus!

Lapse lüda lepitajana

Berliini sõitwa raudteerongi wagunis juhtus hiljuti üks põrutaw sündmus, millel väga liigutaw lõpp oli.

Reisijate sekka wagunisje astus järsku üks aristokraatlike wälimusega noormees, kes umbes wiie aastast poisikest enda käekõrwal talutas.

Nende mõlemite nägusid filmitsedes ei olnud raske otsusele jõuda, et need isa ja poeg olid.

Laps, kes väga elawa iseloomuga, terane poisikene oli, nähti waguni sisseseade osade üle väga humitatud olewat; ka kaasreisijad humitasid teda üliwäga ja tema pööras wahetpidamata küsimistega oma isa poole.

Kaasreisijad olid poisikest humitatud ja ta mõttis oma lapseliku otskohesusega ja armsusega kaitide lugupidamise.

Ühtiselt muutus tema rõõmus nägu kahwatuks ja ta waatas tardunuil filmil enda wastasolewate reisijate sekka. Tema waatas uuriwalt enda wastas istuma naisterahwa filmadesse. Need filmad püüdsid end lapse vastu wõõrats ja tundmataks pidada, kuid waewalt tagasihoidawad pisarad näisid nende waadet ometigi tumestawat. See isik oli, naisülõpilase wälimuse taoliselt, lihtsasti rietatud ja raamatu mape mida naisterahwas enda kaenlas oli hoidnud ja mis ärewuse mõjul tema kaenlast pörandale oli libisenud, näitas enda sisalduse awalikuksaamise läbi, et selle omanik kujukilt ettelugemiselt tuli.

Kaasreisijad wagunis, kes kõik aeg poisikese lahkest ja elawast ülemalpidamisest humitatud

olid, said nüüd veel enam tähelepanelikumaks kui lapse suust äkitselt rõõmu- ja imestuse hüüd kuuldawale tuli ning ta kõigest jõust isa kätest wabaneda püüdis:

„Isa,“ hüüdis laps, „jäl istub ju ema? Kuidas siis preili (kaswatajanna) ütles et ema surnud on? Misugune kuri, põlastuswääriline preili.“

Ilma pikema mõtlemiseta jooksis poisikene oma ema juure ja oli järgmisel minutil tema süles. Loomulikult ema armsusest sunnitud mida ta küll oli püüdnud enda sees mahasuruda, oli see noor ema kõik enda umbruses unustanud ja surus kõigest jõust oma poega wasta rinda. Ühtki kaasreisijatest ei julgenud sel filmapilgul, kui laps oma wanemate wahel, kes leppitamuse järeldusel üksteisele wõõrats jäänud, lepitajana osa etendas, õnagi rääkida. Sest laps wõttis oma ema kae, talutas teda selle mehe juure kes tema isa oli ja ütles lapseliku südamlikkusega ja otskohesusega: „Isa, ütle ometigi armsa emale tere.“

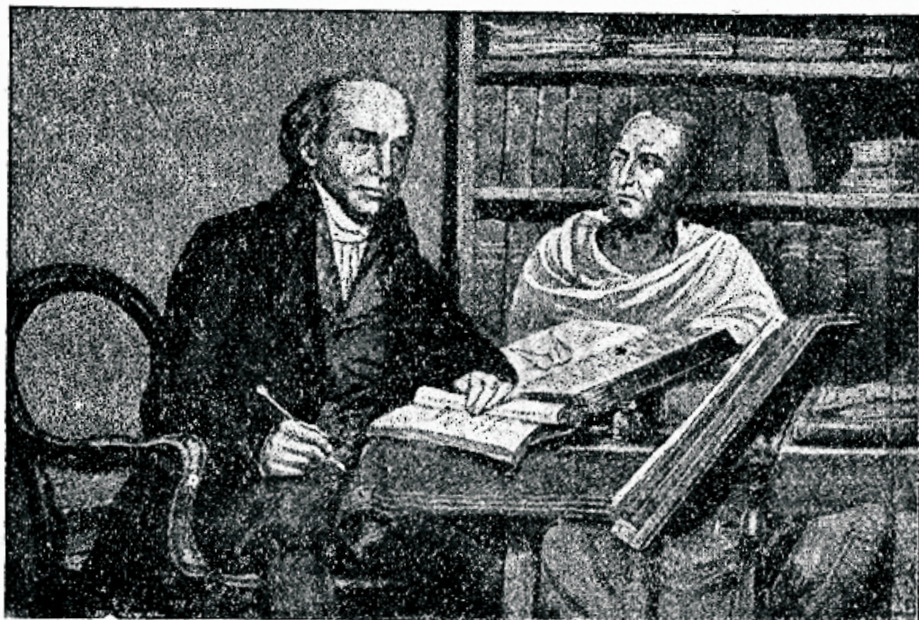
Selle järele ulatasid mees ja naine üksteisele kätt, kus juures naine tasasel häälal fofistas: „Anna andeks!“ Järgmises peatuskohas astusid mõlemad rongilt maha, talutases kahewahel poisikest lepitajat, kes lapselikus rõõmus mõlemi käsi korda mödda oma huulte wastu surus.

„Tart poeg rõõmustub oma isa; aga halb poeg ei pane oma ema miksiki.“ Dp. f. 15,20.

Hingeteaduse uurimine

„Ma tänan sind, seepärast et ma nii imelikult olen tehtud, et ehmatas mu peale tuleb.“

Et meie mõistus ja süda teha läbi avaldub, siis on meie hingeline ja waimulik jõud kõrgemal määral äraolenew meie kehaliikust jõust ja tugevusest; see mis meie kehaliiktu terwist edendab, on ka tugewa waimse jõu ja sellesarnase iseloomu arenemiseks tarwilik. Alma terwisteta ei wõi meie oma kohustusi ei iseenele, enda kaasimehe ega oma Looja vastu täpikäältselt mõista ega täielikult täita. Sellepärast peame enda terwist samuti hoolikalt hoid-

„Osta tõtt, tarkust ja õpetust.“ Sp. s. 223, 23

ma, nagu oma iseloomu. Kõikide kaswatuslike püüete põhjalus peaks olema enda teha dieti tunda ja teada, mis selle terwistele tarwilik on.

Eh! küll hingeteaduse teasju nüüd üleüldiselt mõistetakse, walitseb siiski rahwa seas kohutaw ükskõiksus terwistlike põhimõtete kohta.

Õnne nende seas, kes selle põhimõtteid tunnewad, on ainult üksikud, kes selle järele tegelikult elawad. Täidetakse nõnda kinnisilmil enda kalduwusi ja ihasid, nagu walitseks elu üle, kindlasti muutmatade põhiseaduste asemel, ainult juhtumine. Noorsugu hindab oma wärstuses ja elujõus enda rikkaliku energia wäärtust wäga wähe. Eh! see küll üks warandus on, mis kallim kullast ja mis edukäiguks tarwilikum kui tarkus, auaste, eh! rikkus, käiakse sellega siiski hooletumalt ümber ja raisatakse seda mõtlemata!

Kuidas küll nii mõnigi inimene, kes oma terwist rikkuse wõi wõimu omandamiseks ohwerdas, on pea oma soowide eesmärgini ainult sellets jõudnud, et siis abitult kofkuwariseda, kuna aga teine, kellel rohkem kehaliiktu wastupidawust oli, kauaigatsetud eesmärgile jõuab. Paljud kannatawad terwistseaduste hooletusesse jätmise tagajärjel ja on wiimaks hõlbade har-

jumuste toitmise järeldusel igasuguse lootuse nii sellesinatse kui ka tulewa elu pääle kaotanud.

Õpilasi peaks hingeteaduse õppimisel juhatawama kehaliiktu jõu wäärtust tundma ja kuidas seda hoida ning edendada wõib, et elu suures wõitluses kõige kõrgema kraadini tagajärgede edule kaasa aidata.

Lasstele peaks juba warakult hingeteaduse ning terwistõpetuse põhimõtted tergesti arusaadawal wiisil ettelantama. Oma peaks sellega juba kodus algust tegema ja foolis peaks seda hoolega jatkutama.

Kui õpilased wanemaks saawad, siis peaks õpetust selle aine

kohta süwendatama, kuni nad selle maja eest hoolt kanda mõistawad, milles nad elawad. Nemed peaksid seda tähtsust mõistma ennast iga oma orgaani jõu hoidmise läbi haiguste eest hoidma ja ka õppima, mis nemed harilikudel haiguste juhtumistel ja ka õnnetuse kordadel teha wõiksid. Hingeteadus peaks iga kooli õppeplaanis tähtsamal astmel olema ja iga kool peaks wõimalikult tõelike õppeabindudega warustatud olema, et kehaehitust, selle eesmärki ja rawitust selgeks teha.

On asju, mille pääle hingeteaduse õpetamisel harilikult tähelepanu ei pöörata, kuid mis kaugele suurema tähtsusega on, kui palju neid tehnilisi iseärasusi, mis harilikult sellel õppealal etteantakse.

Sellesihilise hariduse pää põhimõtte peaks olema noori õpetada, et looduse käsud ühes sellega ka Jumala käsud on, ja et need samuti jumalikud on, kui tema kümme käsku.

Käsud, mis meie kehaliiktu organismuse üle walitsewad, on Jumal iga meie pudusõone ja lihakse pääle kirjutanud. Iga hoolimata wõi meelega nendest käskudest üleastumine on ka patt meie Looja vastu. Kui hädast tarwiline on sellepärast et nende käskude põhjalik tundmine saaks omandatud!

Terwiseõpetusliste põhimõtete pääle, nii kui toitmine, liigutamine, lasterawitsus, haigetega ümberkäimine ja palju muid asju peaks palju enam meie tähelepanu enese pääle tõmmama, kui see harilikult sünnib.

Waimu mõju tähtsust meie keha pääle, kui ka keha mõju waimu pääle peaks iseäranis rõhutatama. Meie pääaju elektri jõud, mis meie waimlise tegevuse läbi edendatud saab, elustab terwet meie keha ja on haigustele wastupaneku juures suureks abiks. Seda peab püütama selgeks teha. Meie tahtewõimu ja iseenejõule walitsemise tähtsuse, nii terwisehoidmisel kui ka selle tagasipüüdmisel, maha rõhuma ja ärarahwitawa wiha, rahulolematuse, iseene armastuse ehk roojuse pääle peab samuti näidatama, nagu teisest küljest selle imelise elu andwa wäe pääle, mis lahkusest, enesearmastusest ja tänuksusest meelest enda alguse saab. Piibel siin rõhatab hingeteaduslist tõde, mida kõigil peaksid tähele panema:

„Rõõmus süda saadab head terwist.“ Op. f. 17, 22. Sumal ütleb: „Su süda pidagu mu käskusid meeles. Sest need liiwad sulle päewade pifendamist ja elu aastaid ja rahu.“ Sest nemad on eluks neile, kes neid leiawad ja kõige nende lihale ohuks.“

Püha kiri ütleb et lõbusad sõnad ei tröösti mitte üksnes meie hinge, waid on ka „ohuks luufontidele.“

Noorsugu peab seda sügawat tõde tundma õppima, mis piibli wäljaüteluse põhialusiks on, et Sumala juures on „elu hallikas.“

Tema ei ole mitte ainult kõitide algus, waid ka kõitide nende elu, kes elawad. See on tema elu, mida meie päikese paistes, puhtas, mahedas õhus, toidus, mis meie keha ülesehitab, ja meie jõudu ülemel peab, wastuwõtame.

Tema elu läbi oleme meie elus igal tunnil ja minutil. Kõik tema anded — olgu see siis kui need patu läbi on ärarikutud saanud — annawad meile elu, terwist ja rõõmu.

„Kõik seda on tema teinud ilufaks omal ajal.“ Rog. 3. 11. ja tõsist iludust ei kindlusta meie mitte siis, kui Sumala tööd ärarikutakse waid kui selle käskudega kokkukõlasse tullakse, kes kõik asjad on loonud, ja kellel nende ilust ja täielikkusest rõõm on.

Kui meie keha mehhanismust uuritakse, siis peab selle pääle tähelepanu juhutama, kui imelikult on kõik abinõud otstarbekohasuse järele seatud, kuidas kõik organid üksteisest ärarolenevad on ja kui kokkukõlalifelt nad kõik ühes koos töötawad.

Kui sel wiisil õpilase sees hurwi saab äratatud, ja edasi õhutatud keharawitsuse tähtsust tundma, siis wõib õpetaja selleks palju kaasa

aidata et õpilane selle järele edasi areneb ja endale hääd harjumused omandab. Kõige ennem peaks aga käimise ja istumise juures õiget seisakut wõtta püüdma. Sumal tegi inimese püstitäijaks ja Sumala soov on, et inimene mitte üksi kehalifte waid ka waimlifte ja kõlblifst õnnistusi, mõnusest, au, iseene üle walitsust, julgust ja eneseusaldust omaks, mida püsti seisamise läbi edendatakse. Õpetajad peaksid eeskuju ja eeskirjade läbi seda punkti seletama ja näitama, mis tõelikult üks õige seisak tähendab ja selle järele waatama, et seda ka peetafje.

Õige seisaku järele on hingamine ja meie hääle eest hoolikandmine asjad, mille eest kõige enam tarwis hooli kanda.

See, kes sirgelt käib ja istub, hingab õigemini, kui teised. Õpetajad peaksid enda õpilastele sügawama hingamise tähtsust õpetama.

Näidake neile, kuidas hingamisorganide õige tegevus, toetades were ringwoolu — terwet meie keha süsteemi elustab, söögiiisu ülesõhutab, seedimist edendab ja terwet, waigist und annab, mis läbi mitte üksi meie keha ei saa kosutatud, waid mis ka meie waimu rahustab ja waigistab. Sügawa hingamise tähtsust näidates peab ka selle eest hooli kantama, et seda teostatafje. Peab harjutusi tehtama, mis seda edendawad ja peab selle järele waadatama, et see alatiõks harjumuseks saab.

Meie hääle harjutamisel on keharawitsuses tähtis seisukoht, sest et see meie kopsu laiendab ja kõwendab, ning seega haigused eemale hoiab.

Selleks, et dieti lugeda ja rääkida wõiks, peab selle eest hooli kandma, et kõhu lihastel küllalt ruumi hingamiseks oleks ja et hingamise organid liiga kokkusurutud ei oleks.

Lugemise ja rääkimise juures peaks — kurgu lihastete tarwitamise asemel — aluskeha lihasteid tarwitama. Sellega wõime wõimuse kui ka kurgu-ja kopsu haiguste eest hoida. Seda peaks tähelepanema et selge wäljarääkimine, ja pehme, kõlarikas hääl oleks ja et kõnelemise juures mitte liiga kiirelt ei räägitaks. See ei edenda mitte üksi meie terwist, waid elustab ka õpilase töõhimu ja teeb seda mõjuwamaks. Meid asju tähelepanes awaneb wõimalus meie riiete liiga kõwasti keha ümber sidumise rumalust ja kaõjulikkust näidata, mis meie keha tegevust takistawad. Terwisewastaste riidemoodide orjusest on lugemata palju haiguseid siginenud; selle kohta peaks palju hoolikamalt ja mõjuwamalt õpetust jagatama. Näidake õpilastele seda hädaõhtu kui kõik riiete raskus meie puusjade pääl lasub, ehk üks kõik misõugust elundit rõhub. Kõik riided peaksid nõnda meie keha ümber olema, et meie wabalt sügawasti hingata ja enda käja pea kohta ülesse tõsta

wõime. Kopsu kokkufurumine ei riku mitte üksi selle arenemist, vaid takistab ka meie were ringwoolu ja seedimist, mis kogu meie teha nõrgestab. Kõik niisugused harjumused wõhendamad meie tehalikku ja waimlist jõudu, ning takistawad seega õpilase edasijõudmist.

Terwiseõpetuse andmisel saab iga tõeline õpetaja igat wõimalust selleks kasutama, et näidata, kui tarwiline on enda isiklikes harjumustes ja kogu oma ümbruses puhtust pidada. Peab rõhutada õpetama, kui suur tähtsus on igapäewasel üleni pesemisel ja wannitamisel; see edendab meie terwist ja kosutab waimlist tegevust. Ka peame tähelepanu kinkima päikesele, tubade tuulutamisele, magamistoa ja köögi puhtusele.

Õpetage õpilastele, et hea õhuga magamise tuba, puhast köök, ja maitsewalt walmistatud terwete toitudega laetud laud enam perekonna õnne edendab ja iga mõistliku külalise lugupidamist wõidab, kui weel poole rohkem mõõblit, kui teil juba teie wastuwõtte tuas olemas. Õpetus, et „Elu on enam, kui toibus, ja ihu enam, kui riided,“ ei ole täna vähem tähtis, kui siis, kui seda 1900 aastat tagasi õpetati. Hingeteaduse õpilastele peaks selgetesthama, et nad mitte ainult selleks ei õpiks, et ideasjade ja põhimõtetega tutwuneda.

Teadmine üksi aitab väga wähe. Tema wõib hea wentilatsioonit tähtsust mõista ja tema tuba wõib hea õhuga täidetud olla; kui tema aga oma kopsu õige hingamise läbi wärskle õhuga ei täida, siis saab ta kindlasti selle järelduse all kannatama. Ta wõib küll mõista kui tähtis puhtuse pidamine on; hädast tarwilised abinõud wõiwad ka käepärast olla, aga kõik need ei aita, kui meie neid ei tarwita. Nende põhimõtete eettekamisel on kõige enim tarwis õpilasele nende tähtsust nõnda meele rõhutada, et ta selle järele tegema hakkab.

Jumala sõna näitab meile aulise ja mõjuwa kujutuse läbi, kui suures tähtsuses Jumala ees meie organismus on, ja samuti ka meie pääl lasuwad wastutused, et neid kõigeparemas korras hoida: „Eht eks teie ei tea, et teie ihu püha Waimu tempel on, kes teie sees on, seda teie Jumalast saanud, ja teie ei ole mitte iseeneeste päralt.“ „Kui keegi Jumala templi ära rikub, teda tahab Jumal ära rikkuda; seft Jumala tempel on püha ja see olete teie.“ 1. Kor. 6,19; 3,17.

Mõjutage õpilaste mõtetesse, et nende ihu Jumala tempel on ja et tema nende sees tahab elada ja et meie peame seda kõrgete ning aulaste mõtete jaoks, puhta pidama. Kui nemad hingeteaduse uurimisel näewad, et nad tõsti imelikult on tehtud, siis täidab see neid auarususega.

Selle asemel, et Jumala tööd näotumaks teha, saab nende püüd olema, kõik, mis wõimalik, iseeneestest teha, et Looja aulist plaani täita. Seeläbi jõuawad nad lõpels terwiseadusele sõnakuuleliku elu juure ja nad ei waata mitte, selle, kui iseene ees arasalgamise wõdi õhwri pääle, waid nagu see tõelikult on, kui kalli eesõiguse ja õnnistuse pääle.

E. G. White.

Toimetuse poolt

Käesolewa numbriga hakkab „T. G.“ jutustus: „Raua aja järele,“ ilmuma, milles hawatagust elu ja spiritismusesse puutuwaid küsimusi Piibli waatekohalt käsitatakse. Kindlasti on see küsimus suure tähtsusega ja saab kõiki „T. G.“ lugejaid huvitama.

Ulkohajed, tähtsad waimulikud kõned

peetakse järgmistes linnades:

- Tallinn, Merepuiestee ja Inseneri t. nurgal.
- Tartus, Piiskwa tän. nr. 10, kort. 2.
- Narwas, Peetri turg, Luschkowi maja nr. 10.
- Kalweres, Piik tän. nr. 68.
- Tapal, Rabala tän. nr. 4.
- Paides, Lai tän. nr. 9.
- Pärnus, Karja tän. nr. 3.
- Kuresaares. Kubermangu tän. nr. 6.
- Walgas, Uus tän. nr. 24.
- Wõrus, Jüri tän. nr. 6.
- Haapsalu, Wäike Liiva tän. nr. 14.

Wäljaandja: 1895 a. asutat. 7 p. Adw. Cesti Liit. Tellimised kui ka rahasaadetused saata Martha Kaba'le, Merepuiestee nr. 14-a, Tallinnas.

Wastutaw toimetaja: M. Wärengrub, Posti tän. 48, kort. 5, Narwas, kuhu kaastööd tulewad saata